

Allvarlig kritik mot barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen, BUP, i Sollentuna för hanteringen av en begäran om utlämnande av en patientjournal

---

Beslutet i korthet: Föräldrarna till en flicka som vårdas med stöd av LVU begärde att få en kopia av dotterns journal från BUP. BUP kom tillsammans med socialtjänsten fram till att journalen skulle överlämnas till socialtjänsten för prövning av vilka uppgifter som kunde lämnas ut till föräldrarna.

Det är den myndighet som förvarar en allmän handling som ska pröva en begäran om att få en kopia av handlingen. BUP får allvarlig kritik för att man inte tog ställning till föräldrarnas begäran utan överlämnade journalhandlingarna till en annan myndighet för prövning av saken.

Anmälan

Jur.kand. AA framförde, för makarna BB:s och CC:s räkning, i en anmälan till JO klagomål mot barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen, BUP, i Sollentuna när det gällde brister i handläggningen av en begäran om utlämnande av journalhandlingar.

AA anförde i huvudsak följande. Hon är ombud och offentligt biträde för makarna BB och CC i mål som rör deras dotter. Flickan vårdas med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och är placerad i familjehem. Föräldrarna begärde att få kopior av samtliga handlingar i dotterns journal hos BUP. I stället för att lämna ut handlingarna till föräldrarna skickade BUP dem till socialtjänsten i Upplands Väsby kommun som endast lämnade ut två sidor av journalen. Socialtjänsten informerade föräldrarna om att BUP hade skickat journalen till socialtjänsten för vidarebefordran till dem. BUP:s handläggning strider mot reglerna i tryckfrihetsförordningen.

Utredning

Efter att JO hade remitterat anmälan inkom ett remissvar från Styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde, Stockholms läns landsting. I remissvaret anfördes i huvudsak följande:

Ärendet

Enligt yttrande från BUP skulle det fattats ett beslut från BUP:s sida och underrättelse lämnats om hur de skulle förfara för att kunna få saken prövad av myndigheten.

Förvaltningens synpunkter

Som framgår av tryckfrihetsförordningen och SLSO:s riktlinjer ska allmän handling som får lämnas ut genast eller så snart som möjligt lämnas ut till den som begär det. Varje enskild uppgift måste prövas noggrant. Prövning inom SLSO sker i första hand på verksamhetsnivå. Vid avslag helt eller delvis ska sökanden underrättas om hur han ska förfara för att få sin sak prövad av myndigheten, i vårt fall styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde. Styrelsen har delegerat uppgiften att göra myndighetsprövning till chefsläkare och bitr. sjukvårdsdirektör.

I föreliggande ärende var barnet föremål för vård enligt LVU. Detta innebär bl.a. att socialnämnden ska bestämma över vården och får under vårdtiden samma ansvar som vårdnadshavaren för att den unges grundläggande rättigheter enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken tillgodoses. Socialnämnden kan vidare i vissa fall besluta att den unges vistelseort inte ska röjas för vårdnadshavarna.

Enligt 12 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen gäller i vissa fall sekretess för uppgift om underårig i förhållande till vårdnadshavare.

Sammanfattningsvis är det vår uppfattning att då flickan var föremål för vård enligt LVU borde socialnämnden på lämpligt sätt hörts vid prövningen av vårdnadshavarnas begäran. Det var emellertid fel att översända journalhandlingarna till socialnämnden och underlåta att fatta beslut i ärendet. Härigenom fick vårdnadshavarna inte något överklagbart beslut som krävs för att få saken prövad i domstol.

Till remissvaret fogades ett yttrande från DD, verksamhetschef för barn- och ungdomspsykiatri, verksamhetsområde Nordost. I yttrandet anfördes i huvudsak följande.

Under sensommaren 2012 inkom en remiss från socialtjänsten. Enligt remissen var berört barn då placerat i jourhem. Kontakt inleddes med BUP. Parter som, förutom BUP-personal, medverkat i denna kontakt är: barnet, socialtjänsten, jourhemsförälder/rar, familjehemsförälder/rar.

Under pågående kontakt placerades barnet i familjehem enligt LVU och fick därefter även skyddad identitet.

Enligt LVU 11 § har socialnämnden under vårdtiden samma ansvar som vårdnadshavaren för att barnets grundläggande rättigheter tillgodoses. Att barnet dessutom fick skyddad identitet ledde till att BUP uppfattade socialtjänsten som barnets formella vårdnadshavare.

När begäran att få ut allmän handling (journalhandling) inkom till BUP Sollentuna från föräldrarna, vände sig därför BUP till socialtjänsten. Tillsammans kom man fram till att journalen skulle överlämnas till socialtjänsten. BUP bedömde att socialtjänsten, utifrån barnets bästa, kunde avgöra vilken journalinformation som skulle förmedlas till föräldrarna. Överlämnande av journalhandlingar till socialtjänsten har skett i två omgångar. I båda fallen har information varken utelämnats eller strukits av BUP.

Det kan konstateras att BUP har avvikit från SLL:s rutin resp. SLSO:s riktlinje om utlämnande av allmän handling. BUP borde ha tagit ett självständigt beslut kring att lämna ut journalhandlingar. Vidare borde föräldrarna informerats om vart man vänder sig för att få ett eventuellt avslag prövat. BUP Sollentuna har nu skickat ett

formellt svar på inkommen begäran samt information om hur man, beroende på svaret, kan få ärendet prövat.

AA kommenterade remissvaret.

JO hämtade in kompletterande upplysningar från EE, jurist vid Stockholms läns sjukvårdsområde, som uppgav i huvudsak följande. Enligt den information som har lämnats till honom har makarna BB och CC inte fått något formellt beslut från myndigheten. Myndighetens formella svar är det yttrande som verksamhetschefen har skrivit och som bifogats remissvaret.

Rättslig reglering

De grundläggande bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, TF. Där regleras också primärt frågan om utlämnande av allmänna handlingar. I 2 kap. 12 § TF stadgas att en allmän handling som får lämnas ut ska på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av handlingen. Den som önskar ta del av handlingen har i sådant fall enligt 2 kap. 13 § TF även rätt att mot fastställd avgift få en kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. En begäran om att få en kopia ska behandlas skyndsamt.

JO har i ett flertal beslut uttalat att innebörden av skyndsamhetskravet i TF är att besked i en utlämnande fråga normalt bör lämnas samma dag. Någon eller några dagars fördröjning kan godtas om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig och kan lämnas ut. Ett visst dröjsmål är vidare ofrånkomligt om framställningen avser eller kräver genomgång av ett omfattande material.

Den som vill ta del av en allmän handling ska i allmänhet vända sig till den myndighet som förvarar handlingen. Med myndighet menas i detta sammanhang den eller de befattningshavare som i sin tjänst har behörighet att på myndighetens vägnar fatta beslut i saken. Vem inom myndigheten som ska göra prövningen regleras i 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Av bestämmelsen framgår att det i första hand är den som har handlingen i sin vård som ska pröva om den kan lämnas ut. För det fall en begäran om att få ta del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå ska den som har gjort framställningen underrättas om detta. Den enskilde ska då också informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas. Rätten att få ett sådant formellt beslut tillkommer den enskilde oavsett vad som är grunden för att avslå begäran. Myndighetens avslagsbeslut får enligt 2 kap. 15 § första stycket TF och 6 kap. 7 och 8 §§ OSL överklagas hos kammarrätt. Av 20 och 21 §§ förvaltningslagen (1986:223) följer att ett beslut ska vara motiverat och försett med anvisning om hur det kan överklagas.

Patientjournaler omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL. I bestämmelsen anges att sekretess gäller inom hälso- och sjukvården för uppgift om en enskilds

hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Inom socialtjänsten gäller sekretess enligt 26 kap. 1 § OSL för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Enligt 12 kap. 3 § OSL gäller sekretess till skydd för en enskild, om den enskilde är underårig, även i förhållande till dennes vårdnadshavare. Sekretessen gäller dock inte i förhållande till vårdnadshavaren i den utsträckning som denne enligt 6 kap. 11 § föräldrabalken har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör den underåriges personliga angelägenheter, om det inte kan antas att den underårige lider betydande men om uppgiften röjs för vårdnadshavaren, eller det annars anges i OSL.

Mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten råder i princip sekretess. För att möjliggöra uppgiftslämnande mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten i vissa situationer infördes den 1 juli 2013 nya bestämmelser i OSL (25 kap. 12 § och 26 kap. 9 § OSL). Bestämmelserna innebär, såvitt här är aktuellt, att sekretessen inom respektive område inte hindrar att uppgift om en person som inte har fyllt 18 år lämnas mellan myndigheterna om det behövs för att hon eller han ska få nödvändig vård, behandling eller annat stöd.

Bedömning

Makarna BB:s och CC:s dotter vårdas med stöd av LVU och är placerad i ett familjehem. När föräldrarna begärde att få en kopia av dotterns journal från BUP tog BUP kontakt med socialtjänsten. Verksamhetschefen vid BUP har i sitt yttrande uppgett att myndigheterna tillsammans kom fram till att journalen skulle överlämnas till socialtjänsten för bedömning av vilka handlingar som kunde lämnas ut till föräldrarna.

Som framgår av redovisningen ovan och som även styrelsen har anfört i sitt remissvar ska BUP ta ställning till om handlingar som förvaras där kan lämnas ut. Jag ser i och för sig inget hinder mot att BUP, inom ramen för den sekretessprövning som myndigheten har att göra, tar in upplysningar från eller utbyter viss information med andra myndigheter, så länge det sker i enlighet med gällande sekretessregler. Om BUP gör bedömningen att det föreligger sekretess i någon del har den enskilde rätt att få ett skriftligt, överklagbart beslut av myndigheten. Det är givetvis oacceptabelt att BUP inte tog ställning i ärendet utan överlämnade de begärda handlingarna till en annan myndighet för att den myndigheten skulle pröva föräldrarnas utlämnandebegäran. Hanteringen står i strid med regleringen i TF och OSL.

I sammanhanget vill jag också uppehålla mig vid följande. Av utredningen framgår inte närmare vilka överväganden som BUP gjorde i sekretessfrågan innan journalen

lämnades till socialtjänsten. Även om det finns viss tvekan har jag inte underlag för att hävda att utlämnandet till socialtjänsten innebar att BUP rörde uppgifter som omfattades av sekretess. Jag har inte heller ansett att det finns tillräcklig anledning att utreda frågan ytterligare.

Sammanfattningsvis anser jag att BUP förtjänar allvarlig kritik för hanteringen. Jag förutsätter att myndigheten har vidtagit åtgärder för att en liknande händelse inte ska inträffa igen.

Det som har kommit fram i ärendet väcker frågor även vad gäller socialtjänstens agerande. Jag har dock bedömt att det inte finns tillräckliga skäl för att på eget initiativ inleda en utredning i saken. Jag vidtar endast den åtgärden att jag översänder en kopia av detta beslut till individ- och familjeomsorgen i Upplands Väsby kommun.

Vad AA i övrigt har anfört föranleder inget uttalande från min sida.

Med den allvarliga kritik som har uttalats avslutas ärendet.